

УКРАЇНА

(19) **UA** (11) **78332** (13) **U**
(51) МПК

A61P 25/18 (2006.01)

A61N 1/20 (2006.01)

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

(12) ОПИС ДО ПАТЕНТУ НА КОРИСНУ МОДЕЛЬ

(21) Номер заявки: **u 2012 11907**

(22) Дата подання заявки: **15.10.2012**

(24) Дата, з якої є чинними
права на корисну
модель: **11.03.2013**

(46) Публікація відомостей
про видачу патенту: **11.03.2013, Бюл.№ 5**

(72) Винахідник(и):

**Петрюк Олександр Петрович (UA),
Петрюк Петро Тодорович (UA),
Іваничук Ольга Петрівна (UA)**

(73) Власник(и):

**Петрюк Олександр Петрович,
вул. Поштова, 3, м. Дубровиця, Рівненська
обл., 34100 (UA),
Петрюк Петро Тодорович,
вул. Поштова, 3, м. Дубровиця, Рівненська
обл., 34100 (UA),
Іваничук Ольга Петрівна,
вул. В. Кільцева, 132, кв. 92, м. Харків,
61143 (UA)**

(54) СПОСІБ ІНТЕНСИВНОГО ЛІКУВАННЯ ПСИХОПАТИЧНИХ РЕАКЦІЙ У ХВОРИХ З ДИСОЦІАЛЬНИМ РОЗЛАДОМ ОСОБИСТОСТІ З АГРЕСИВНОЮ ПОВЕДІНКОЮ

(57) Реферат:

Спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою включає використання риссету і проведення трансцеребральної гальванізації. При цьому додатково, протягом тижня, перорально добову дозу риссету підвищують і проводять трансцеребральну гальванізацію з постійним збільшенням сили струму, його щільності та тривалості процедури.

UA 78332 U

Корисна модель належить до медицини, а саме до психіатрії, і може бути використана для інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою.

Відомий спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою, який включає пероральний прийом високих доз психотропних засобів, в т.ч. риссету (Сметанников П.Г. Психиатрия: Руководство для врачей.-6-е изд., перераб. и доп. - М.: Медицинская книга, 2007. - 784 с.).

Недоліком відомого способу є велика тривалість курсу лікування, що зумовлено недостатньою терапевтичною активністю, а також відсутністю можливості швидко нарощувати концентрацію психотропних засобів, в т.ч. риссету, безпосередньо в заінтересованих структурах головного мозку, активно впливати на динаміку розладу, зокрема на агресивну поведінку, створювати умови для реабілітації хворих.

Відомий також спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою, котрий включає комбіноване використання психотропних засобів і деяких методів електротерапії (Клиническая психиатрия / Бачериков Н.Е., Михайлова К.В., Гавенко В.Л. и др.; Под ред. проф. Н.Е. Бачерикова. - К.: Здоров'я, 1989. - С. 108-133, 319-361).

Недоліком способу є велика тривалість курсу лікування, що зумовлено недостатньою терапевтичною активністю, високою частотою побічних реакцій і ускладнень (вивихи та підвивихи суглобів, тріщини і переломи хребців, бронхопневмонії, зупинка серця і смерть), а також відсутністю можливості швидко нарощувати концентрацію риссету безпосередньо в заінтересованих структурах головного мозку, активно впливати на динаміку розладу, зокрема ж агресивну поведінку, і створювати умови для реабілітації хворих.

Найбільш близьким по технічній суті і досягуваному результату до заявленого є спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою, який включає поєднання перорального і парентерального прийомів психотропних засобів і гальванізацію комірцевої зони по О.Ю. Щербак (Демедюк И.А. Психические заболевания // Клиническая физиотерапия / Оржежковский В.В., Волков Е.С., Демедюк И.А. и др.; Под ред. В.В. Оржежковского. - К.: Здоров'я, 1984. - С. 425-429).

Недоліком способу є велика тривалість курсу лікування, що зумовлено недостатньою терапевтичною активністю, а також відсутністю можливості швидко нарощувати концентрацію риссету безпосередньо в заінтересованих структурах головного мозку, активно впливати на динаміку процесу, зокрема на агресивну поведінку, вираженість психопатичних реакцій, створювати умови для реабілітації хворих.

В основу корисної моделі поставлено задачу скорочення терміну лікування за рахунок підвищення терапевтичного ефекту при інтенсивному лікуванні психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою шляхом додаткового перорального підвищення добової дози риссету від середньої до високої з подальшим проведенням лікування методом трансцеребральної гальванізації, що забезпечує підвищення терапевтичного ефекту.

Поставлена задача вирішується тим, що, згідно з корисною моделлю, додатково протягом тижня перорально добову дозу риссету підвищують від середньої до високої (щоденно по 1,0-1,5 мг до 8,0-9,0 мг/доб.) і через 2 год. після ранкового перорального прийому риссету проводять трансцеребральну гальванізацію з постійним збільшенням сили струму від 2 до 5 мА, його щільності від 0,04 до 0,09 мА/см², тривалості процедури від 15 до 25 хв., при курсі лікування 15 щоденних процедур.

Використання риссету для інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою відоме, але невідоме швидке нарощування концентрації риссету безпосередньо в заінтересованих структурах головного мозку шляхом додаткового перорального підвищення добової дози риссету від середньої до високої, і подальшого проведення трансцеребральної гальванізації. Проведення лікування методом трансцеребральної гальванізації співпадає з максимальною концентрацією риссету в плазмі крові внаслідок його основного і додаткового перорального прийомів, отже, з найбільш вираженою його дією.

Механізм дії риссету, який є атипичним нейролептиком із групи бензизоксазолу, зв'язують з дією його як селективного моноамінергічного антагоніста 5-HT₂-серотонінергічних і D₂-дофамінергічних рецепторів в центральній нервовій системі, а також з блокадою α₁-адренергічних і щонайменше H₁-гістамінових та α₂-адренергічних рецепторів. Седативна дія обумовлена блокадою адренорецепторів ретикулярної формації стовбура головного мозку, протиблювотна дія - блокадою дофамінергічних D₂-рецепторів тригерної зони блювотного

центру, гіпотермічна дія - блокадою дофамінергічних рецепторів гіпоталамуса. Окрім цього, даний препарат не виявляє дії на холінергічні рецептори, має антипсихотичний ефект (усуває маячні ідеї, галюцинації, автоматизм), а також зменшує почуття страху, гніву, прояви фізичного насильства, емоційну збудливість, вибуховість, зменшує схильність до афективних реакцій, знижує агресивність, підвищує толерантність до фрустрації, благотворно впливає на поведінку хворих з психопатичними реакціями, у пацієнтів з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою покращує динаміку розладу. В меншій мірі, ніж класичні нейролептики, пригнічує рухову активність і каталепсію.

При цьому під впливом постійного струму створюються умови для підвищення ефекту дії препарату: виникають електрохімічні процеси в біологічних клітинах, що збільшує проникливість клітинних мембран, умови для потенціювання та пролонгування дії препарату. Це сприяє швидкому потраплянню риссету в головний мозок і спинномозкову рідину, вибіркового накопичення його в заінтересованих структурах головного мозку, які мають відношення до патогенетичних ланок дисоціального органічного розладу особистості, зокрема психопатичних реакцій. Разом з цим, дія риссету відбувається при сприятливо зміненій реактивності нервової системи під впливом постійного струму, що значно порідшує появу небажаних побічних реакцій. Все це сприяє скороченню терміну лікування за рахунок підвищення терапевтичного ефекту. Заявлений спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою повністю виключає такі важкі ускладнення, як вивихи та підвивихи суглобів, тріщини і переломи хребців, бронхопневмонії, зупинку серця та смерть.

Заявлений спосіб здійснюється наступним чином.

Хворий приймає щоденно о 8 год. риссет усередину в таблетках в дозі від 2,0 до 4,0 мг/доб. Додатково, протягом тижня, перорально добову дозу риссету підвищують від середньої до високої (щоденно по 1,0-1,5 мг до 8,0-9,0 мг/доб.), і через 2 год. після ранкового перорального прийому риссету проводять трансцеребральну гальванізацію. Для цього електрод площею 50 см², який складається з трьох сполучних частин (металеві пластини), із яких дві пластини, кожна площею по 10 см², разом з матер'яними прокладками, розміщують на закриті повіки, а третю пластину площею 30 см², з матер'яною прокладкою, розміщують на область чола і приєднують до анода джерела струму. Другий електрод, площею 100 см², розміщують на зону нижніх шийних хребців в області задньої поверхні ший і з'єднують з катодом джерела гальванічного струму. Матер'яні прокладки змочують теплою водою (за площею вони відповідають металевим пластинам). Процедури проводять з постійним збільшенням сили струму від 2 до 5 мА, його щільності від 0,04 до 0,09 мА/см², тривалості процедури від 15 до 25 хв. при курсі лікування 15 щоденних процедур.

Дані параметри вибрані дослідним шляхом у зв'язку з тим, що при їх використанні виявлявся найвищий терапевтичний ефект.

Спосіб протипоказаний при індивідуальній непереносимості струму, негативному відношенні хворого до трансцеребральної гальванізації, запальних захворюваннях очей, мокрій екземі в місцях накладання електродів, важких соматичних захворюваннях в стадії декомпенсації, органічних захворюваннях нервової системи, гарячкових станах, злоякісних новоутвореннях, схильності до кровотеч, глаукомі, атонії сечового міхура, нирковій недостатності, еклампсії, епілепсії, гіпертрофії передміхурової залози і одночасному застосуванні з інгібіторами MAO.

Спосіб використаний нами у 12 різностатевих праворуких хворих з психопатичними реакціями, у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою із середньою тривалістю захворювання 23 роки у віці від 20 до 60 років, котрі виявляли ознаки психопатичних реакцій - короточасні зміни особистості, що характеризуються значним посиленням характерологічних рис, зокрема подразливості, грубості, нездатності підтримувати взаємовідносини, нездатності відчувати почуття провини, низьким порогом розряду агресії, включаючи насильство, нехтуваннями соціальними правилами і обов'язками, їхніми кількісними змінами з агресивною поведінкою. Позитивний результат отримано у 10 хворих, невизначений - у 2 хворих, що підтверджується вірогідними клініко-психопатологічними, патопсихологічними, клініко-біохімічними та електрофізіологічними даними.

Приклад 1. Хворий А., 38 років. Діагноз: дисоціальний розлад особистості, психопатична реакція з агресивною поведінкою. Хворіє 25 років, 9 разів лікувався стаціонарно в обласній психіатричній лікарні, інвалід III групи, ніде не працює, останній раз лікувався стаціонарно з 04.01.12 р. по 17.02.12 р. з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою у зв'язку із загостренням психопатичних реакцій. До застосування заявленого способу інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою у даного хворого відмічалась терапевтична резистентність.

Хворий приймав щоденно о 8 год. риссет усередину після їжі в таблетках в дозі 2,0-4,0 мг/доб. Додатково протягом тижня перорально добову дозу риссету підвищували від середньої до високої (щоденно по 1,0-1,5 мг до 8,0-9,0 мг/доб.) і через 2 год. після ранкового перорального прийому риссету проводили трансцеребральну гальванізацію за допомогою апарата "Поток-1".

5 Для цього електрод площею 50 см², котрий складається з трьох сполучних частин (металеві пластини), із яких дві пластини, кожна площею по 10 см², разом з матер'яними прокладками, розміщували на закриті повіки, а третю пластину, площею 30 см², з матер'яною прокладкою, розміщували на область чола і приєднували до анода джерела струму. Другий електрод, площею 100 см², розміщували на зону нижніх шийних хребців в області задньої поверхні шиї і

10 з'єднували з катодом джерела гальванічного струму. Матер'яні прокладки змочували теплою водою (за площею вони відповідали металевим пластинам). Процедури проводили з постійним збільшенням сили струму від 2 до 5 мА, його щільності від 0,04 до 0,09 мА/см², тривалості процедури від 15 до 25 хв., при курсі лікування 15 щоденних процедур.

Дані лікувальні процедури хворий переніс добре, побічних реакцій і ускладнень не відмічалося.

Внаслідок лікування наступило значне покращення стану хворого - менше став акцентувати увагу на своїх переживаннях, став спокійнішим, зменшились почуття гніву, прояви фізичного насильства, емоційна збудливість, вибуховість, зменшилась схильність до афективних реакцій, нормалізувалася поведінка, підвищилась толерантність до фрустрації, перестав виявляти

20 прояви агресивної поведінки, почав звертати увагу на взаємовідносини, відчувати свою провину, став охайним, перестав виявляти прояви агресивної поведінки, став більш товариським, лагідним, почав багато читати, цікавитися методом трансцеребральної гальванізації, телепередачами та випискою, будувати реальні плани на майбутнє, включатися в трудові процеси, допомагати в догляді за іншими хворими.

Покращення стану хворого підтверджувалось вірогідними клініко-психопатологічними, патопсихологічними, клініко-біохімічними та електрофізіологічними даними.

Таким чином, додаткове пероральне підвищення добової дози риссету від середньої до високої та подальше проведення лікування методом трансцеребральної гальванізації привело до швидкого нарощування його концентрації безпосередньо в заінтересованих структурах

30 головного мозку, зменшення резистентності до психофармакотерапії, покращення динаміки розладу, порідшення побічних реакцій і ускладнень, створення умов для реабілітації і скорочування терміну лікування за рахунок підвищення терапевтичного ефекту.

Приклад 2. Хворий Б., 32 років. Діагноз: дисоціальний розлад особистості, психопатична реакція з агресивною поведінкою. Хворіє 25 років, більше 10 разів лікувався стаціонарно в обласній психіатричній лікарні, інвалід III групи, працює вартівником на автостоянці, останній раз лікувався стаціонарно з 10.10.11 р. по 26.11.11 р. з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою у зв'язку із загостренням психопатичних реакцій. До застосування заявленого способу інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою у даного хворого відмічалась терапевтична

40 резистентність.

Хворий приймав щоденно о 8 год. риссет усередину після їжі в таблетках в дозі 3,0 мг/доб. Додатково протягом тижня перорально добову дозу риссету підвищували від середньої до високої (щоденно по 1,0-1,5 мг до 8,0-9,0 мг/доб.) і через 2 год. після ранкового перорального прийому риссету проводили трансцеребральну гальванізацію за методикою, що описана вище в

45 прикладі 1. Побічних реакцій і ускладнень у хворого не відмічалося.

Внаслідок лікування наступило значне покращення стану хворого - менше став акцентувати увагу на своїх переживаннях, став спокійнішим, зменшились почуття гніву, прояви фізичного насильства, емоційна збудливість, вибуховість, зменшилась схильність до афективних реакцій, нормалізувалася поведінка, підвищилась толерантність до фрустрації, перестав виявляти

50 прояви агресивної поведінки, став більш товариським, почав звертати увагу на взаємовідносини, відчувати свою провину, став лагідним, товариським, значно покращилися відносини з рідними, оточуючими хворими по палаті, почав багато читати літератури, адекватно спілкуватися, цікавитися методами лікування, телепередачами, випискою та домашніми справами, будувати реальні плани на майбутнє, включатися в трудові процеси, допомагати в догляді за іншими хворими.

Покращення стану хворого підтверджувалось вірогідними клініко-психопатологічними, патопсихологічними, клініко-біохімічними та електрофізіологічними даними.

Таким чином, додаткове пероральне підвищення добової дози риссету від середньої до високої та подальше проведення лікування методом трансцеребральної гальванізації привело до швидкого нарощування його концентрації безпосередньо в заінтересованих структурах

головного мозку, зменшення резистентності до психофармакотерапії, покращення динаміки розладу, порідшення побічних реакцій і ускладнень, створення умов для реабілітації і скорочування терміну лікування за рахунок підвищення терапевтичного ефекту.

5 Як видно із прикладів здійснення, заявлений спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою є дієздатний і ефективний.

10 У порівнянні зі способом - найближчим аналогом заявлений спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою сприяє швидкій редукції психопатологічних розладів, агресивної поведінки, емоційної збудливості, проявів фізичного насильства, експлозивності, зменшенню схильності до афективних реакцій, формуванню компенсації, покращенню перебігу психічного розладу, формуванню умов для реабілітації, підвищенню толерантності до фрустрації, дає можливість швидко нарощувати концентрацію риссету безпосередньо в заінтересованих структурах головного мозку шляхом його додаткового перорального підвищення добової дози від середньої до високої та подальшого проведення лікування методом трансцеребральної гальванізації, що дозволяє зменшувати резистентність до психофармакотерапії і термін лікування на 8 днів за рахунок підвищення терапевтичного ефекту.

20 Спосіб – найближчий аналог дозволяє добитися позитивного ефекту тільки у 44 % хворих, заявлений спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою дав позитивний ефект у 57,7 % хворих.

Таким чином, заявлений спосіб в порівнянні із найближчим аналогом перевищує терапевтичну ефективність на 13,7 %, що дає можливість скорочувати термін лікування.

ФОРМУЛА КОРИСНОЇ МОДЕЛІ

25 Спосіб інтенсивного лікування психопатичних реакцій у хворих з дисоціальним розладом особистості з агресивною поведінкою, що включає використання риссету і проведення трансцеребральної гальванізації, який **відрізняється** тим, що додатково, протягом тижня, перорально добову дозу риссету підвищують від середньої до високої (щоденно по 1,0-1,5 мг до 8,0-9,0 мг/доб.) і через 2 год. після ранкового перорального прийому риссету проводять трансцеребральну гальванізацію з постійним збільшенням сили струму від 2 до 5 мА, його щільності від 0,04 до 0,09 мА/см², тривалості процедури від 15 до 25 хв., при курсі лікування 15 щоденних процедур.

Комп'ютерна верстка С. Чулій

Державна служба інтелектуальної власності України, вул. Урицького, 45, м. Київ, МСП, 03680, Україна

ДП "Український інститут промислової власності", вул. Глазунова, 1, м. Київ – 42, 01601